

ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ВЧИТЕЛЯМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Модернізація середньої освіти спонукає методичні служби відшукати нові потенції прояву своєї активності. Для цього, безумовно, потрібні конструктивні зміни змісту і форм роботи педагогів-методистів, досвідчених фахівців-консультантів і методичних кабінетів навчальних закладів. Методична робота в сучасних умовах має бути максимально мобільною, сприяти як розвитку творчості, ініціативи кожного педагога, так і підвищувати якість освітнього процесу в освітньому закладі. Вирішення зазначених завдань лежить у площині пошуку нового змісту, форм та методів роботи з педагогами.

Аналіз останніх досліджень. Огляд наукових джерел, аналіз педагогічної літератури, опрацювання нормативних документів основних положень Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції загальної середньої освіти, навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів «Іноземні мови» 1-11 класи, Концепції навчання іноземних мов у середній загальноосвітній школі, Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти довели вагомість організації методичної роботи з учителями іноземної мови у середній школі як актуальну проблему сьогодення.

Формулювання мети статті – визначити особливості організації методичної роботи з вчителями іноземної мови у середній школі та окреслити етапи її реалізації у освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. У системі шкільної освіти України відбувається складний процес пошуку оптимальних структури, змісту, форм та методів методичної роботи з учителями іноземної мови, які б сприяли підвищенню її ефективності та якості у навчальних закладах. Організація методичної роботи з учителями іноземної мови відповідно до останніх вимог освіти включає: анкетування, діагностику, опитування учителів, досліджує професійні знання, уміння та навички; напрями, форми проведення методичної роботи та звіту її результатів [1, с. 82].

На нашу думку, модернізація змісту та форм методичної роботи з учителями іноземної мови залежить від ряду чинників:

- створення динамічної структурної моделі методичної роботи, здатної оперативно реагувати на задоволення професійних потреб освітян;
- приведення функцій методичної служби у відповідність з професійними потребами та запитами учителів певного професійного профілю;
- модернізація діяльності структурних підрозділів системи методичної роботи відповідно до етапів роботи;
- оновлення існуючих форм і методів розвитку професійної компетентності, оптимальне поєднання традиційних та нетрадиційних форм організації-методичної роботи з педагогічними кадрами;
- здійснення системи експертного оцінювання ефективності методичної роботи педагогів-лінгвістів.

Методична робота у роботі з учителями іноземної мови забезпечується за умови реалізації таких функцій: планування, організаційної, діагностичної, прогностичної, моделюючої, адаптивної, координуючої, пропагандистської, аналітичної. У сучасних умовах є необхідність доповнити їх такими модернізованими функціями як представницькою, дипломатичною, менеджерською [2, с. 25].

Визначаючи мету, зміст, організаційні форми методичної роботи необхідно врахувати наступні принципи: діагностико-прогностичний та системний підхід до організації та змісту методичної роботи; варіативність, гнучкість структури та мобільність її форм; диверсифікованість методичних послуг; практична та адресна спрямованість методичної роботи; регіональний підхід до її організації; актуалізація результатів методичної роботи; спрямованість на самореалізацію та професійне самовизначення педагогів-лінгвістів [3, с. 36].

Результативність методичної роботи з педагогічною спільнотою значною мірою залежить не лише від змісту та напрямів діяльності методичної служби, а й від доцільно обраних форм її організації. У структурі методичної роботи освітнього закладу необхідно органічно поєднати як традиційні, так і нетрадиційні форми роботи з педагогами.

Задовольнити професійні запити кожного фахівця неможливо без використання індивідуальних форм організації методичної роботи. Індивідуальна методична робота – це цілеспрямована, планомірна та безперервна праця педагогів з питань удосконалення їх теоретичної та практичної

підготовки, необхідної для педагогічної діяльності. Саме в цих формах реалізуються індивідуальні програми підвищення кваліфікації педагогів з урахуванням їх компетентності, потреб та інтересів.

До індивідуальних форм відносяться: самоосвіта, яка ґрунтується на потребах педагогів у самовдосконаленні та на самостійному виборі змісту й методів роботи; наставництво як форма роботи з малодосвідченими педагогами з метою надання їм практичної допомоги; стажування, яке сприяє підвищенню фахової майстерності шляхом засвоєння педагогічного досвіду в процесі безпосереднього спостереження за діяльністю його носіїв; консультування як форма надання допомоги педагогам у процесі самостійного вивчення актуальних питань [5, с. 16].

Практичний досвід організації методичної роботи з педагогічними працівниками освітніх закладів переконує у необхідності використання колективних та масових форм навчання з учителями, оскільки вони сприяють єдності поглядів, вимог і дій у колективі при розв'язанні актуальних педагогічних проблем. Серед колективних форм особливе місце займають: методичні об'єднання; семінари-практикуми; школи перспективного педагогічного досвіду; творчі мікрогрупи педагогів тощо [6, с. 51].

Обговорення актуальних освітніх проблем відбувається в процесі проведення масових форм методичної роботи: педагогічні читання; науково-практичні конференції; цільові постійно діючі семінари; проблемні семінари; педагогічна виставка; школа молодого спеціаліста; школа педагогічної майстерності.

Формуванню професійної компетентності педагогів, розвитку їх творчого потенціалу сприяють нетрадиційні форми методичної роботи, які відповідають завданням підвищення професійної майстерності за умов реформування національної освіти. Н. Стяглик вважає, що такі форми набувають особливої актуальності через появу якісно нових соціальних завдань та потребують нестандартної організації даної роботи для забезпечення їх оптимального розв'язання [7, с. 2].

У освітніх закладах широко використовуються дві групи нетрадиційних форм методичної роботи. Перша – так звані «пульсуючі» форми, які здавна відомі в педагогіці, але через різні соціальні та інші умови відзначаються різною періодичністю їх практичного застосування: дослідно-експериментальні майданчики, авторські школи, мікрогрупи, ініціативні групи тощо.

Друга група нетрадиційних форм методичної роботи – «нестандартні форми, які раніше не застосовувались і відрізняються оригінальністю їх організації». Ці форми виникли нещодавно під впливом засобів масової інформації та впровадження нових педагогічних ідей: мозковий штурм, методичний ринг, методична сесія, педагогічний КВК тощо.

Частина нетрадиційних форм, які успішно використовуються в роботі з педагогічними кадрами, виникли під впливом телебачення: аукціон педагогічних ідей, «круглий стіл», «телеміст», «Що? Де? Коли?», «педагогічна вітальня», конкурс педагогічної майстерності, ярмарок-виставка педагогічних ідей «Клуби молодого педагога».

Налагодження органічного зв'язку між усіма групами форм методичної роботи створює можливості для врахування професійних потреб та запитів учителів іноземної мови, які виникли в процесі їх практичної діяльності та вимог сучасного розвитку освіти.

Для того, щоб зробити правильний вибір форм і методів методичної роботи для конкретного педагогічного колективу, необхідно пам'ятати, що він визначається: пріоритетною метою і завданнями навчального закладу; кількісним і якісним складом педагогічного колективу; якісним аналізом результатів діагностичного вивчення діяльності кадрів; змістом методичної роботи і рівнем розвитку її основних векторів; порівняльною ефективністю форм і методів роботи; особливостями освітнього процесу; матеріальними, морально-психологічними умовами в соціумі; передовим досвідом і науковими рекомендаціями з організації методичної роботи тощо.

Відповідно до нових педагогічних розвідок та досліджень, виділяємо наступні етапи організації методичної роботи з учителями іноземної мови:

Перший етап – діагностувальний – планування та діагностування професійної компетентності освітян, аналіз нових праць та джерел з педагогічної інноватики, створення творчих груп з метою впровадження методичних знахідок у педагогічній праці. На цьому етапі визначається мета, завдання, зміст, форми, методи методичної роботи, а також чинників перспектив розвитку. *Перший етап* передбачає збір, обробку інформації щодо проблем внутрішньшкільної методичної проблематики. Одержати оперативну і надійну інформацію про перебіг освітнього процесу, рівень професійно-педагогічної діяльності кожного вчителя чи всього педагогічного колективу навчального закладу дозволяє діагностика. Використання педагогічної діагностики при організації і здійсненні методичної роботи полягає у тому, що вона сприяє виявленню недоліків і дає можливість планувати шляхи для усунення цих недоліків. Діагностика вносить конкретність у діяльність кожного педагога, націлює його на розв'язання практичних завдань орієнтованих на підвищення якості освітнього процесу.

Аналіз результатів інформації, отриманої у результаті діагностування, дає підстави для визначення прогностичних цілей і завдань методичної роботи, встановлення пріоритетів, дозволяє

визначитись із провідними напрямками, шляхами і засобами діяльності педагогічного колективу школи. Відтак, кожний навчальний заклад орієнтує свою діяльність на майбутнє, прагне досягти певного ідеального стану. Праця керівників школи, кожного педагога повинна бути мотивованою і визначатись спектром цілей, яких необхідно досягти.

Другий етап – виконавчий – психолого-педагогічна готовність до застосування педагогічних знахідок в роботі, дослідження передового педагогічного досвіду. Саме на цьому етапі методист проводить пояснення наукових понять, термінів та основ педагогічних явищ з метою їх опрацювання педагогам-практикам. Відбувається організаційна функція під час підготовки та реалізації планів методичної роботи. *Другий етап* забезпечує визначення змісту методичної діяльності, складання та координування планів методичної роботи, визначення форм і методів реалізації запланованого.

Третій етап – організаційний – створення методичного продукту (програми, уроків, навчальних розробок). Опрацювання методичних рекомендацій з проблеми дослідження потребує експертного оцінювання якості методичного продукту, аналізу його апробації до використання у закладі освіти. *Третій етап* зумовлює виявлення пріоритетних цілей методичної роботи, мотивів підвищення педагогічної майстерності вчителів та педагогічних колективів.

Четвертий етап – адаптаційний – упровадження в масову практику досвіду реалізації нових педагогічних ідей, концепцій, рекомендацій. Цей етап як реформування потребує змін та перебудови як вчителів, так і устроїв шкіл. Цей етап полягає у підтримці результатів, експертній оцінці методичним знахідкам, змістовому наповненню роботи творчих груп вчителів. Цей етап зумовлює реалізацію планів методичної роботи шляхом створення сприятливих умов у навчальному закладі, раціоналізації праці педагогів, організації і проведенні різноманітних методичних заходів.

П'ятий етап – рефлексивний – вивчення й аналіз результатів методичної роботи вчителів. Цей етап спрямований на виправлення у діяльності педагогічних кадрів недоліків, пов'язаних із використанням традиційних підходів, що не є відповідними сучасній парадигмі освіти. *П'ятий етап* передбачає співвіднесення отриманих результатів із поставленими цілями та завданнями, регулювання та коригування методичної діяльності. Творча група фахівців має бути готовою до проведення аналізу проблематики труднощів викладання іноземної мови у середній школі на сучасному етапі, гнучко реагувати на діагностичний інструментарій та закони регулювання тимчасово створеного педагогічного колективу. Разом з тим, вагомим є співвідношення мети – реалізації намічених планів та реально досягнутих результатів.

До параметрів середовища, що забезпечують ефективну діяльність як кожного педагога, так і педагогічного колективу в цілому, належить усвідомлення кожним не лише цілей, завдань, а й методів їх здійснення – чітких, зрозумілих, виражених планів діяльності. Щоб індивідуальні та колективні зусилля були успішними, педагоги повинні знати, чого від них очікують. Отже, індивідуальна і спільна діяльність вчителів школи повинна плануватись. Це забезпечує реалізація функції планування, яка є однією із основних в управлінні. Планування методичної роботи покликане на основі аналізу результатів діагностування, зовнішніх і внутрішніх умов функціонування й розвитку навчального закладу, прогнозу очікуваних результатів змодельовати образи бажаного майбутнього стану методичної діяльності педагогів, рівня їх професійно-педагогічної компетентності і результатів освітнього процесу. Для того, щоб цілі були досягнуті, а плани реалізовані, необхідно ефективно реалізувати функцію організації. Отже, якість функціонування і розвиток освітнього закладу залежить від реалізації організаційно-виконавчої функції. До основних напрямків підвищення ефективності реалізації даної функції відносять: реалізацію особистісно-зорієнтованого підходу до організації методичної діяльності; науково й практично обґрунтований розподіл обов'язків між керівниками школи, членами педагогічного колективу; раціональна організація праці.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, враховуючи особливості розгляду методичної роботи з учителями іноземної мови в контексті інноваційних вимог виділимо такі етапи: інформаційний, концептуальний, мотиваційний, плановий, організаційний, рефлексивний. Важливим чинником функціонування та розвитку методичного об'єднання є раціональна організація творчої групи педагогів як запорука ефективної професійної праці. Подальшого дослідження потребує розгляд партнерської комунікації між педагогами та методистом для змістового наповнення комунікативних процесів з різних питань організації освітнього процесу в середній школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дроб'язко П. Гончарова В. Удосконалення роботи методичного об'єднання. *Директор школи*. 2000. № 37. 112 с.
2. Єрмола А.М. Технологія організації методичної роботи з педагогічними кадрами: навчальний посібник. Харків: ТО «Гімназія», 1999. 128 с.
3. Жерносек І.П. Методична робота в загальноосвітній школі. Київ, 1998. 120 с.
4. Зайченко О.І., Островерхова Н.М., Даниленко Л.І. Теорія і практика управлінської діяльності районного відділу освіти: монографія. Київ: «ВПЦ Техпрінт», 2000. 352 с.

5. Казачінер О. С. Шляхи підвищення ефективності та якості уроків іноземної мови. Харків : Основа, 2012. 112 с.
6. Комогорова М. І, Рибалко Л. С. Педагогічне забезпечення міцності знань (на прикладі англійської мови). Харків : Основа, 2012. 80 с.
7. Стяглик Н.І. Нетрадиційні форми навчання та їх вплив на якість навчального процесу в школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків, 1994. 24 с.

Moskalenko T.O. Organization of methodical work with the foreign language teachers at the secondary school

Some peculiarities of organizing of methodical work with the foreign language teachers at the secondary school are determined, the phases of its realization in the pedagogical space are outlined. It is proved that methodical work in the modern conditions should be as mobile as possible, promote development of creativity, initiative of each teacher, improve quality of the educational process at the educational institution. Attention on use of the non-traditional forms of methodical work: research and experimental platforms, authors' schools, microgroups, initiative groups, brainstorming, methodical ring, methodical session, pedagogical KVN, etc. is focused. The choice of the forms and methods of methodical work is determined by the priority purpose and tasks of the educational institution; quantitative and qualitative personnel of the teaching staff; qualitative analysis of the results of diagnostic study of the staff activity.

Key words: *methods and functions of methodical work, foreign language teachers, phases of methodical and professional growth, factors of educational development perspectives.*

УДК 373.2.091.33-053.4

ОЛЬШАНА З.П.,
магістрантка 011 Освітні, педагогічні науки
(Педагогічне дорадництво),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ЗАДОРЖНА О.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

**РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ РОЗВИВАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГА І ДИТИНИ**

Загальна постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток особистості є однією з найбільш важливих проблем у теорії виховання і навчання. Особистість формується в процесі різноманітних взаємодій з навколишнім середовищем. Однак людина, як особистість, формується не шляхом простого засвоєння суспільних відносин і суспільного досвіду, а в результаті складної взаємодії соціальних умов і психофізичних задатків розвитку.

Істотним положенням у руслі особистісних розвивальних педагогічних технологій є те, що виховати дітей практично неможливо, якщо сам педагог не володіє відповідними якостями, не сприймає ідеї гуманної педагогіки. Серед якостей, які характеризують педагога, називають любов до дітей, самовідданість, відповідальність, такт, справедливість, креативність і багато іншого. Родзинка розвитку дитини дошкільного віку міститься в тому, що особистість знаходиться на стадії початкового фактичного формування, вона ще не все знає про себе, перебуває в процесі розвитку, в пошуку себе. Розуміти дитину – означає допомагати їй розбиратися в собі, сприяти самопізнанню.

Аналіз літературних джерел свідчить, що проблема особистісних розвивальних педагогічних технологій у роботі з дітьми досліджувалась вченими у різних аспектах. Питання виховання піднімалось з античних часів, воно є актуальним і в сучасній Україні. Вивчення й узагальнення психолого-педагогічних джерел засвідчує, що проблема виховання та застосування особистісних розвивальних педагогічних технологій широко представлена в педагогічній теорії та практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До різних аспектів проблеми виховання зверталися відомі мислителі та педагоги М. Драгоманов, А. Макаренко, І. Огієнко, С. Русова, В. Сухомлинський та інші. У результаті досліджень науковців І. Беха, О. Вишневського, Г. Костюка та інших отримані важливі дані про особливості виховання підростаючої особистості. Особливості професійної підготовки